

Nr 93.

Af herr **Starbäck**, om rätt för öfverassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet Pehr Bolin, att räkna tjänsteår i och för ålderstillägg från och med den 1 januari 1907.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet ingifven skrifvelse af den 17 februari 1908 gjorde öfverassistenten vid nämnda centralanstalt Pehr Bolin en underdånig hemställan, dels att, oaktadt han först den 25 januari 1907 utnämndes till öfverassistent vid centralanstalten, sagda år dock måtte få medräknas som tjänsteår för framtida erhållande af ålderstillägg, dels ock att den tid Bolin före sin utnämning till öfverassistent innehade föreståndarebefattningen vid den förutvarande under landbruksakademien sorterande centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsök måtte få inräknas i den tjänstetid, efter hvilken honom i en framtid tillkommande pensionsbelopp komme att bestämmas.

Som stöd för första delen af sin hemställan anförde Bolin i sin underdåniga skrifvelse följande:

»Efter det styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet den 20 december 1906 bland tre sökande föreslagit undertecknad till erhållande af befattningen som öfverassistent vid nämnda anstalts jordbruksafdelning, hvilken tjänst var ämnad att till sättas före den 1 januari 1907, befanns det, att mot styrelsens beräkning min ansökan ej före 1906 års utgång kunde föredragas inför Kungl. Maj:t, och sålunda ej min utnämning väntas förrän i början af 1907 af det skälet, att besvärstiden i fall som detta vore 56 dagar och ej, såsom man förmodat, 30 dagar. Med anledning häraf anskaffade

Bihang till Riksd. prot. 1911. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 40 Häft. (Nr 93—97). 1

och inlämnade jag till jordbruksdepartementet för att biläggas min ansökan intyg af mina båda medsökande, att de ej komme att begagna sig af sin besvärsmätt, hvilken åtgärd vidtogs i den förhoppningen, att genom densamma, hvad besvärstiden vidkomme, hindret för min utnämning före utgången af 1906 skulle blifva undanröjdt. Vid senare förfrågan i departementet underrättades jag emellertid om att bifogandet af de nämnda intygen af mina medsökande tyvärr ej varit tillfyllest för det afsedda ändamålet, utan att härför hade kräfts, att dessas ansökningar i stället helt och hållet hade återtagits. Den långt framskridna tiden omöjliggjorde dock nu för mig att söka få saken ordnad på detta sätt, och min ansökan blef sålunda ej föredragen inför Kungl. Maj:t förrän den 25 januari 1907, då jag äfven utnämndes. — — »

I sammanhang med sin hemställan att få medräkna året 1907 som tjänsteår framhöll Bolin jämväl, hurusom den andre tjänsteman, som samtidigt med honom af styrelsen för centralanstalten föreslogs till en sökt öfverassistentbefattning vid nämnda anstalt, blef, oberoende af besvärstiden, enär han var ensam sökande, utnämnd redan före 1906 års utgång, hvarjämte Bolin slutligen påpekade det förhållandet, att han förordnades att från och med den 1 januari 1907 uppehålla den af honom sökta befattningen, för hvilket förordnande han med Kungl. Maj:ts nådiga medgifvande uppbar den med den ordinarie tjänsten förenade lönen med afdrag af vederbörlig pensionsafgift.

I underdånig skrifvelse af den 5 mars 1908 tillstyrkte styrelsen för centralanstalten Bolins hemställan att få medräkna året 1907 som tjänsteår i och för framtida erhållande af ålderstillägg, åberopande dels hans erhållna förordnande att uppehålla befattningen från början af nyss nämnda år, dels det förhållandet, att han för samma förordnande fått uppbära den i staten för centralanstalten fastställda lönen för ordinarie tjänst, dock med afdrag af pensionsafgift.

Äfven af statskontoret blef, sedan Kungl. Maj:t från denna myndighet infordrat utlåtande i ärendet, Bolins hemställan att få räkna år 1907 som tjänsteår likaledes tillstyrkt. I nämnda utlåtande af den 17 mars 1908 anförde nämligen statskontoret följande: » — — — Beträffande sökandes tjänstgöring vid centralanstalten under år 1907 äger han enligt gällande bestämmelser att i fråga om pensionsrätt tillgodoräkna sig hela nämnda år, men för åtnjutande af ålderstillägg blott tiden från den 25 januari, då han blef ordinarie innehafvare af tjänsten. Med hänsyn till hvad i ansökningen blifvit upplyst om orsaken därtill, att hans utnämning icke kunnat, i likhet med öfverassistentens vid afdelningen för husdjursskötsel, äga rum redan före 1907 års ingång, anser

emellertid statskontoret det icke vara med billighetens kraf förenligt, om sökande skulle af sådan anledning erhålla sina ålderstillägg ett år senare än sin bemälde kollega och sålunda jämfördt med denne lida en förlust å tillhoppa 1,000 kronor, och får statskontoret därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes med afseende å de i ärendet föreliggande särskilda omständigheter i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att sökanden må för ålderstillägg å sin innehafvande befattning tillgodoräkna sig sin tjänstgöring i centralanstalten under hela år 1907.»

Någon proposition i enlighet med denna statskontorets hemställan blef emellertid Riksdagen ej förelagd.

Beträffande senare delen af Bolins ansökan af den 17 februari 1908, nämligen att den tid han före sin utnämning till öfverassistent innehade föreståndarebefattningen vid den förutvarande centralanstalten för hushållningssällskapens lokala fältförsök måtte få inräknas i den tjänstetid, efter hvilken honom i en framtid tillkommande pensionsbelopp komme att bestämmas, afgåfvo jämväl häröfver såväl styrelsen för centralanstalten som statskontoret yttranden. I sin ofvan nämnda underdåniga skrifvelse af den 5 mars 1908 anförde sålunda den förra rörande denna del af ansökningen: »— — — Däremot anser styrelsen den tid, under hvilken Bolin före sitt anställande vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet på förordnande af landtbruksakademiens förvaltningskommitté förestått hushållningssällskapens lokala fältförsök icke kunna jämlikt gällande författningar inräknas i den tjänstetid, efter hvilken han äger rätt att erhålla pension.»

Statskontoret åter yttrade i sitt likaledes ofvan anförda underdåniga utlåtande af den 17 mars 1908:

»Hvad först angår sökandes begäran att få för sin pensionsrätt tillgodoräkna sig tid, innan han anställdes i statens tjänst, torde denna icke kunna bifallas, så framt icke Eders Kungl. Maj:t med afseende därå, att sökandes tjänstgöring å den nya befattningen i viss mån utgör blott en fortsättning af hans föregående verksamhet i hushållningssällskapens tjänst, skulle finna skäligt inhämta Riksdagens medgifvande till den sökta förmånen. — — —»

Det skäl statskontoret sålunda påtagligen tänkt sig kunna föranleda Riksdagen att bevilja Bolin förmånen att i och för pensionsrätt få tillgodoräkna sig sin föregående tjänstetid, då han på landtbruksakademiens förordnande förestod den försöksverksamhet, som sedan ställdes under den nya centralanstaltens öfverinseende, synes än ytter-

ligare styrka det berättigade i den hemställan han i första delen af sin underdåniga ansökan af den 17 februari 1908 gjorde, nämligen att få räkna hela året 1907 som tjänsteår.

Än mera stöd för samma hemställan synes ligga i hvad som förekom vid förberedningen af ärendet rörande den nuvarande centralanstaltens tillkomst och organisation, innan detta ärende förelades Riksdagen till afgörande. Af åtskilliga dithörande skrivelser framgår nämligen tydligt, att de personer, som närmast hade förberedningen af nämnda ärende om hand, liksom ock i första och sista rummet landtbruksakademien, på hvars medgifvande i fråga om de vid Experimentalfältet förlagda institutionernas uppgående i den ifrågasatta centralanstalten dennas förverkligande i mycket väsentlig grad berodde, från början till slut förutsatte, att jämväl Bolin, i likhet med de vid de nyss nämnda institutionerna anställde tjänstemännen, skulle utan ansökan öfverflyttas i en tjänst vid den nya centralanstalten, motsvarande den han förut innehade. För att visa, att så var förhållandet, vill jag här exempelvis anföra utdrag ur några af de skrivelser, som föregingo ärendets behandling i Riksdagen.

De af dåvarande chefen för jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga för att biträda vid behandlingen af frågan, hvilka åtgärder från statens sida borde vidtagas för ett tillfredsställande ordnande af försöksverksamheten inom jordbruksområdet, yttrade sålunda i sitt i oktober 1901 aflämnade förslag till inrättande af en centralanstalt för ändamålet, rörande denna anstalts uppdelning i olika afdelningar, följande:

»— — — Den första hufvudafdelningen i centralanstalten sammansättes af Experimentalfältets agrikulturkemiska anstalt och landtbruksafdelning samt af anstalten för de lokala fältförsöken. — — —»

Af landtbruksakademiens förvaltningskommitté utsedda delegerade för afgifvandet af ett förberedande yttrande i ärendet, innan landtbruksakademien rörande detsamma aflät skriftelse till Kungl. Maj:t anförde:

»— — — Enligt det remitterade förslaget skulle akademiens nuvarande institutioner, den agrikulturkemiska och den växtfysiologiska anstalten, akademiens landtbruksafdelning såväl som den under akademien sorterande anstalten för lokala fältförsök komma att uppgå såsom delar af den blifvande försöksanstalten. För godkännande af denna anordning anse vi, att akademien måste fordra, att de vid dessa institutioner anställde tjänstemännen i den nya organisationen utan ansökan bibehållas vid motsvarande anställning med aflönings-

förmåner och pension ej understigande dem, de vid sitt antagande i akademiens tjänst fått sig tillförsäkrade. — — — Vid centralanstaltens första afdelning bör således antagas: till föreståndare akademiens agrikulturkemist och till öfverassistenter akademiens inspektor och föreståndaren för de lokala fältförsöken. — — —»

Landtbruksakademien slutligen gjorde i sin till Kungl. Maj:t af-låttna underdåniga skrifvelse af den 18 maj 1903, rörande den förelagda nya centralanstalten, följande uttalande:

»— — — I afseende på den personal som beräknas blifva erforderlig och de aflönings- och pensionsförmåner, som för denna böra fastställas, har akademien intet att mot förslaget anmärka. Akademien anser sig dock som ett villkor för medgifvandet, att centralanstalten må förläggas till akademiens experimentalält, böra uppställa det förbehåll, att följande vid akademiens agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalter och dess landtbruksafdelning anställde tjänstemän, nämligen professoren Henrik Gustaf Söderbaum, professoren Jakob Eriksson, inspektoren Sigurd Rhodin och assistenten Carl Gustaf Eggertz, varda i den nya organisationen utan ansökan bibehållna vid anställningar motsvarande dem de nu innehafva och med aflönings- och pensionsförmåner ej understigande dem, de i akademiens tjänst fått sig tillförsäkrade, samt att de skola äga att i afseende på rätt till ålderstillägg och pension tillgodoräkna sig den tid de före öfverflyttningen å den nya staten varit anställda i akademiens tjänst.

I sammanhang härmed vill akademien såsom ett önskemål uttala, att föreståndaren för hushållningssällskapens lokala fältförsök Pehr Bolin, hvilken i tjänsteställning närmast är jämförlig med föreståndaren för landtbruksafdelningen inspektor Rhodin, likaledes utan ansökan varder i den nya organisationen bibehållen vid befattning motsvarande den, han nu innehar, och med aflöningsförmåner ej understigande dem han i sin nuvarande tjänst fått sig tillförsäkrade.

— — — — —»

Då man genomläser den för 1905 års riksdag framlagda statsverkspropositionen rörande organisationen af den nya centralanstalten, och hvori jämväl redogöres för innehållet af landtbruksakademiens här ofvan anförda yttrande i ärendet, finner man emellertid, att det af akademien i detta yttrande uttalade önskemålet beträffande Bolins bibehållande utan ansökan vid en befattning i den nya organisationen motsvarande den han innehade, uteslutits, till följd hvaraf detta önskemål ej heller kom under Riksdagens pröfning. »Att Bolin emellertid, efter hvad som mig meddelats, i verkligheten aldrig blef af landtbruksaka-

demien uppsagd från sin befattning vid den förutvarande, under akademien sorterande centralanstalten, synes mig likaledes bestämdt visa, att åtminstone landtbruksakademien för sin del förutsatte eller hyste den förväntningen, att Bolin skulle i likhet med dess förut nämnda egna tjänstemän blifva utan ansökan bibehållen i en tjänst vid den nya centralanstalten, motsvarande den han innehade.

Detta blef emellertid ej förhållandet, utan erhöll Bolin den befattning som öfverassistent, han nu innehar, först efter ansökan. Vissa oberäknade, här förut antydda omständigheter hade därtill till följd, att hans utnämning af formella skäl ej kunde ske förrän några veckor efter ingången af det år, 1907, då centralanstalten började sin verksamhet, hvarigenom Bolin gick förlustig ett helt tjänsteår i och för framtida erhållande af lönetillägg, detta i trots af att han såväl sex år före den nya centralanstaltens upprättande som från och med början af det år, denna trädde i verksamhet, oafbrutet varit ledare af de lokala fältförsöken. I likhet med hvad statskontoret ansåg, synes mig detta »ej vara med billighetens kraf förenligt.»

På grund af hvad jag här andragit, får jag hemställa, att Riksdagen behagade besluta,

att öfverassistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet Pehr Bolin måtte medgifvas rätt att få, oberoende af att han utnämndes till sin nu innehafvande befattning först den 25 januari 1907, räkna sig till godo hela sagda år som tjänsteår i och för framtida erhållande af ålderstillägg.

Stockholm den 27 januari 1911.

Karl Starbäck.
